

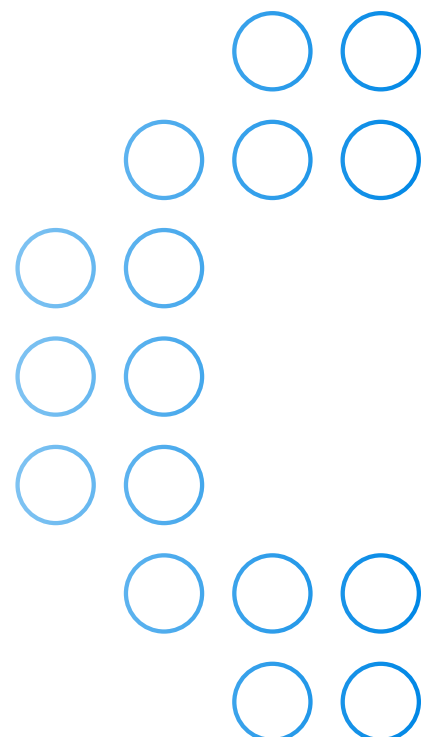
Plan van Aanpak

Voor bedrijven die stappen willen zetten
in het aanpakken van kinderarbeid

Inhoud

Introductie	3
Actiepunten	4
1. Stel beleid op	4
2. Maak afspraken met je leverancier	5
3. Ga en blijf in gesprek met je leverancier over inkoopbeleid en -voorwaarden	5
4. Blijf periodiek en proactief onderzoek doen naar kinderarbeid in je toeleveringsketen	6
5. Onderneem actie als er misstanden worden geconstateerd	6
6. Kinderarbeid tegengaan hoeft je niet alleen te doen	6
7. Rapporteer en communiceer transparant	7
8. Lever een bijdrage in het gebied waar je inkoop	7
Samenwerking in natuursteensector in India leidt tot succesvolle aanpak kinderarbeid	8
Verandering in de steengroeve	8
Budhpura nu: verandering van norm en regelmatige controles	9
Afsluiting: Plan van aanpak	10
Bij het werken aan deze oplossing kun je hulp krijgen	10

Introductie

Wereldwijd verrichten [160 miljoen kinderen](#) tussen de 5 en 17 jaar kinderarbeid. Zij kunnen hierdoor niet naar school. Kinderarbeid is schadelijk voor de gezondheid en ontwikkeling van een kind. Het is een wereldwijd probleem dat vraagt om een wereldwijde oplossing. Om alle vormen van kinderarbeid uit te bannen, moeten overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties samenwerken. Bedrijven kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de oplossing. Steeds meer bedrijven doen dit ook. Omdat zij een maatschappelijke verantwoordelijkheid willen nemen, omdat klanten hier (expliciet) om vragen of om te voldoen aan [internationale verdragen](#) of (aankomende) wetten.

Als je aan de slag gaat met kinderarbeid, dan is het belangrijk om te weten dat de oorzaken van kinderarbeid heel divers zijn. Armoede wordt vaak gezien als de belangrijkste oorzaak van kinderarbeid, maar dat is vrijwel nooit de enige of belangrijkste reden. Gebrek aan (goede) scholen en sociale voorzieningen, slechte arbeidsomstandigheden (incl. lage lonen) en werkeloosheid onder volwassenen, maatschappelijke normen en politieke onwil spelen ook een grote rol.

Elk bedrijf heeft de verantwoordelijkheid om bij te dragen. De mate waarin je invloed hebt, verschilt. Als inkoop, handel of verkoop van [producten](#) (bijvoorbeeld koffie, textiel, metalen) uit risicolanden tot jouw core business behoort, heb je meer invloed dan wanneer deze producten slechts worden ingekocht als facilitaire producten. Als je rechtstreeks samenwerkt met leveranciers of grootschalig inkoop, heb je een grotere verantwoordelijkheid in het aanpakken van kinderarbeid.

Dit actieplan geeft een pragmatische samenvatting van de acties die je kunt nemen om kinderarbeid te helpen voorkomen en tegengaan. Je hoeft dit niet alleen te doen, er zijn verschillende mogelijkheden om hulp te krijgen.

[Ga naar het actieplan](#)

Actiepunten

Je bent hier omdat uit de [scan](#) van VNO-NCW en MKB-Nederland is gebleken dat het risico bestaat dat jouw bedrijf (indirect) is betrokken bij kinderarbeid. Of omdat je wilt weten welke stappen je kunt nemen om kinderarbeid in jouw keten te voorkomen en tegengaan. De volgende actiepunten helpen je hierbij.

1. Stel beleid op

In dit beleid stel je expliciet dat alle vormen van kinderarbeid verboden zijn. Maak hierin ook duidelijk dat je kinderarbeid in je eigen bedrijf en activiteiten gekoppeld aan je bedrijf (bijvoorbeeld in de keten) proactief wilt voorkomen. En dat als er onverhoopt toch kinderarbeid plaatsvindt, dit wordt bestreden en uitgebannen. Je kunt hiervoor apart beleid opstellen, maar vaker wordt het opgenomen in het CSR-, MVO-, of mensenrechtenbeleid.

Let bij het opstellen van het beleid op, dat dit beleid:

- Verwijst naar internationaal vastgestelde verdragen. Volgens deze verdragen is kinderarbeid: elke vorm van werk uitgevoerd [door kinderen onder de 15 jaar](#) dat hun recht op formeel kwaliteitsonderwijs verstoort en/of dat mentaal, fysiek, sociaal en moreel gevaarlijk is en schadelijk voor hun gezondheid en ontwikkeling; én elke vorm van [gevaarlijk werk uitgevoerd door kinderen tussen 15 en 18 jaar oud](#). Volg de nationale en plaatselijke wetgeving van de landen waar de producten vandaan komen als deze normen strenger zijn dan die van de internationale verdragen.
- Internationale verdragen over mensenrechten en MVO -zoals de [UN Guiding Principles on Business and Human Rights](#) en de [OESO-richtlijnen](#) -onderschrijft.
- Niet alleen ingaat op kinderarbeid, maar ook op andere arbeidsnormen, lonen en arbeidsrechten, omdat deze vaak ten grondslag liggen aan kinderarbeid. Denk aan recht op leefbaar loon, recht op vakbondsvorming, bescherming tegen excessief overwerk, bescherming tegen discriminatie, bescherming tegen dwangarbeid, etc.
- Is vastgesteld en onderschreven op het hoogste managementniveau.
- (H)erkend wordt door alle medewerkers binnen het bedrijf.
- Wordt vertaald voor verschillende functies, zodat alle medewerkers binnen het bedrijf weten wat het beleid betekent voor hun eigen werk.

**Elk bedrijf is anders dus elk beleid is anders,
hier vind je voorbeelden ter inspiratie:**

Prenatal

WE Fashion

Closing the loop

2. Maak afspraken met je leverancier

Maak expliciete afspraken met je leverancier over het voorkomen en tegengaan van kinderarbeid. Dat doe je in een schriftelijk contract of een code of conduct.

Let hierbij op dat:

- Je leveranciers ook vraagt beleid te voeren dat hun werknemers verbiedt kinderen thuis te laten werken.
- Je leveranciers ook vraagt er zorg voor te dragen dat als er onverhoopt toch kinderen werkzaam zijn, zij worden overgeplaatst naar gratis, voltijds regulier onderwijs.
- Je leveranciers vraagt dat als er onverhoopt kinderarbeid geconstateerd wordt, het werk wordt overgedragen aan hun ouders of andere naaste familieleden.
- In dit contract ook duidelijke afspraken staan over andere arbeidsrechten. Zoals recht op leefbaar loon, recht op vakbondsvorming, bescherming tegen excessief overwerk, bescherming tegen discriminatie, bescherming tegen dwangarbeid, etc.
- Er in het contract ook bindende afspraken staan over dat je leveranciers ervoor zorgen dat ook hun leveranciers en onderaannemers aan dezelfde normen voldoen.
- Je eigen personeel en leveranciers betrokken zijn bij het opstellen van het beleid en de manieren om toezicht te houden op de naleving ervan. Dit vergroot het draagvlak en de naleving van de afspraken.

De afspraken met leveranciers zijn voor ieder bedrijf anders, hieronder vind je voorbeelden van gedragscodes:

Hunkemöller

Michel Oprey & Beisterveld

Verstegen

Amfori

3. Ga en blijf in gesprek met je leverancier over inkoopbeleid en -voorwaarden

Belangrijk hierbij is hoe inkoopbeleid en -voorwaarden mogelijk onbedoeld kinderarbeid en slechte arbeidsomstandigheden in de hand werken. Denk aan afspraken over haalbare leveringstijden en het betalen van een leefbaar loon. Let in deze gesprekken op: leefbaar loon is anders dan minimumloon. Met een leefbaar loon bedoelen we dat iemand voldoende verdient om in haar/zijn basisbehoefte te voorzien, voldoende voedsel, onderdak, transport, kleding en scholing kan bekostigen en daarnaast ook een financiële buffer kan opbouwen. Een indicatie van wat leefbaar loon is in verschillende landen, vind je [hier](#).

4. Blijf periodiek en proactief onderzoek doen naar kinderarbeid in je toeleveringsketen

Ga hierbij verder dan het in kaart brengen van algemene risico's op kinderarbeid in een bepaalde sector of bepaald land. Vul dit algemene beeld aan met informatie over de situatie bij jouw specifieke leverancier. Dit kan door middel van het uitvoeren van externe audits bij deze leveranciers. Het is waardevol om deze audits aan te vullen met informatie van werknemers, omwonenden, maatschappelijke organisaties en vakbonden. Dit kan bijvoorbeeld door het inrichten van een online klachtenmechanisme of een telefonische hotline waar werknemers en andere stakeholders open, eerlijk en anoniem klachten kunnen indienen.

Je hoeft dit niet alleen te doen, er zijn verschillende mogelijkheden om [hulp](#) te krijgen.

5. Onderneem actie als er misstanden worden geconstateerd

Doe dit in samenspraak met je leverancier en gebruik de afspraken die je hebt gemaakt in de [code of conduct](#):

- Belangrijk is om niet abrupt orders te stoppen als er toch kinderarbeid wordt vastgesteld, maar in gesprek te gaan en ervoor te zorgen dat de kinderen worden begeleid naar gratis, voltijds regulier onderwijs.
- Pas arbeidsrechten aan (recht op leefbaar loon, recht op vakbondsvorming, bescherming tegen excessief overwerk, bescherming tegen discriminatie, bescherming tegen dwangarbeid, etc.).
- Draag het werk van kinderen over aan ouders of naaste familieleden.
- Het kan nuttig zijn om je leveranciers een training te geven over deze onderwerpen.

Er zijn verschillende mogelijkheden om hierbij [hulp](#) te krijgen.

6. Kinderarbeid tegengaan hoef je niet alleen te doen

Het helpt om dit te doen in samenwerking met andere bedrijven, (lokale) overheden, maatschappelijke organisaties en andere stakeholders. In een aantal sectoren waar kinderarbeid veel voorkomt bestaan zulke samenwerkingsverbanden - zogenaamde multistakeholderinitiatieven. Zo bestaan er initiatieven in de [natuursteensector](#), de [toeristische sector](#), [cacao](#), [kleding](#), [goud](#), [metaal](#), [koffie](#), [thee](#), [rijst](#) en [bloemen](#).

Als je actief bent in een van deze sectoren kun je aansluiten bij deze bestaande initiatieven en op deze manier een bijdrage leveren aan het uitbannen van kinderarbeid. Staat je sector hier niet tussen, dan kun je bij je brancheorganisatie informeren of een dergelijk multistakeholder-initiatief bestaat.

Zie ook dit filmpje: [een mooi voorbeeld](#) van een multistakeholderinitiatief in de koffiesector.

7. Rapporteer en communiceer transparant

Door te rapporteren en communiceren over jouw inspanningen om kinderarbeid tegen te gaan, leg je verantwoording af aan stakeholders, en laat je zien op welke manier je verantwoordelijkheid neemt. Maak de risicoanalyse van je toeleveringsketen openbaar, wees open over eventuele misstanden die je bent tegengekomen en vertel over de acties die hiertoe zijn ondernomen. Vaak is deze rapportage onderdeel van een MVO-jaarverslag. Zie de voorbeelden van [Verstegen](#) en [Tony Choccolony](#).

8. Lever een bijdrage in het gebied waar je inkoop

[Investeer](#) – bijvoorbeeld via (lokale) [NGO's](#) in het gebied waar je inkoop. Kinderarbeid vindt vrijwel nooit alleen plaats bij één bedrijf of op één plantage. Door (financieel) bij te dragen aan (lokale) NGO's, kunnen zij, eventueel in samenwerking met lokale en/of nationale overheden, werken aan voorzieningen en randvoorwaarden om kinderarbeid in het hele gebied te voorkomen. Denk aan het versterken van sociale voorzieningen, het werken aan een [child labour free zone](#), het bieden van brugonderwijs voor voormalig kindarbeiders om in te stromen in het reguliere onderwijssysteem, en het verbeteren van kwaliteit van en toegang tot gratis, voltijds regulier onderwijs.

Zie het voorbeeld van
Arte Natuursteen →

Samenwerking in natuursteensector in India leidt tot succesvolle aanpak kinderarbeid

Aanbieders van natuursteenproducten Beltrami, Londen Stone en Stoneasy kopen natuursteen uit het Bundi district in India. Vanuit een algemene risicoanalyse en onderzoek van NGO [Arisa](#) weten zij dat dit gebied veel problemen kent. In de ongeorganiseerde steengroeven werken hele families voor lage lonen. Bekend is dat de regio veel problemen kent, zoals gebrek aan goed onderwijs, kinderarbeid, ziekten (vooral stoflongziekten), gebrek aan gezondheidszorg, alcoholisme, huiselijk geweld, milieuschade en niet-functionerende overheidssystemen.

De natuursteenhandelaren kwamen in contact met [lokale organisaties](#): de Cobble Union, de lokale vakbond van steengroefeigenaren en handelaren, en Manjari, een lokale gemeenschapsorganisatie. De drie bedrijven besloten samenwerking te zoeken en dachten mee over hun rol in het vinden van een oplossing. Ze maakten in een [code of conduct](#) duidelijk dat zij kinderarbeid niet toestaan en gingen in gesprek met hun lokale leveranciers.

Verandering in de steengroeve

De lokale leveranciers zagen, door de gesprekken en samenwerking, het belang in van het verbeteren van de arbeidsomstandigheden en het effect dat dit kan hebben op de gemeenschap en het eigen bedrijf.

Mr. Bagwan Das, eigenaar van een steengroeve in Budhpura vertelt: “In samenwerking met Manjari hebben we een crèche en dagverblijf opgezet voor de kinderen van de werknemers. Voorheen zwierven de kinderen op straat of bleven ze bij hun ouders in de steengroeve. Met toestemming van de ouders worden de kinderen nu opgevangen. Ook heb ik, op advies van Manjari, een ID-systeem opgezet. Voorheen checkten we alleen of een werknemer er uitzag als 18 jaar. Nu verifiëren we de echtheid van documenten. In mijn groeve is er nu geen kinderarbeid meer.”

Budhpura nu: verandering van norm en regelmatige controles

Het idee dat kinderarbeid niet langer wordt geaccepteerd, wordt nu algemeen aanvaard in het Bundi district. Werkgevers, waaronder Mr. Bagwan, hebben verbeteringen aangebracht op hun terreinen. Zoals het creëren van schaduwplekken om te werken, aanleggen van toiletten, zorgen voor schoon drinkwater en kinderopvang. Ze volgen de internationale richtlijnen. Manjari blijft regelmatig werklocaties en huishoudens bezoeken (veel gezinnen krijgen stenen om thuis te hakken) om de verblijfplaats en het welzijn van de kinderen te controleren.

[Bekijk de video hier](#)

1) Steengroeve van Mr. Bagwan Das in Budhpura

2) Schaduwplekken om te werken

3) Speelplaats en kinderopvang voor kinderen van werknemers

4) Gratis, voltijds regulier onderwijs in Budhpura

Afsluiting: Plan van aanpak

Dit actieplan geeft algemene aanbevelingen om kinderarbeid in jouw bedrijf of in bedrijven gekoppeld aan je bedrijf (bijvoorbeeld leveranciers) te signaleren en voorkomen. De aanbevelingen gaan over acties die je hier vanuit Nederland kunt doen: het opstellen van beleid, initiatieven om bij aan te sluiten, afspraken die je kunt maken met leveranciers. Dit zijn de minimale acties die je als bedrijf kunt ondernemen.

In de praktijk stopt het hier natuurlijk niet. Uiteindelijk is het ondernemen van actie in de gebieden waar je leveranciers zitten cruciaal op het moment dat daar misstanden voorkomen. Elke leverancier is anders, elke relatie is anders, elke situatie is anders, elke misstand is anders en daarmee geldt dus ook: elke oplossing vraagt maatwerk.

Bij het werken aan deze oplossing kun je hulp krijgen

Programma's en NGO's

Work: [No Child's Business](#), [UNICEF](#), [Save the Children](#) en de [Stop Kinderarbeid](#) coalitie hebben veel kennis over en ervaring met het bestrijden van kinderarbeid, en met relevante netwerken in de landen en sectoren waar kinderarbeid voorkomt.

Richtlijnen

Er bestaan veel [handreikingen](#), [hulpmiddelen](#) en richtlijnen die richting geven aan wat je kunt doen om je negatieve maatschappelijke impact te verkleinen, en de positieve maatschappelijke impact te vergroten.

Adviseurs

Vraag een adviesgesprek aan.

AANVRAGEN →

Subsidie

Van het [Fonds Bestrijding Kinderarbeid](#) voor advies en steun om lokaal onderzoek te doen en maatregelen te nemen tegen kinderarbeid.

Dit document is samengesteld door Work: No Child's Business in samenwerking met VNO-NCW en MKB-Nederland.

[Work: No Child's Business](#) is een alliantie van [Save the Children Nederland](#), [UNICEF Nederland](#), de [Stop Kinderarbeid Coalitie](#), in nauwe samenwerking met partnerorganisaties en landenkantoren in India, Ivoorkust, Jordanië, Mali, Uganda en Vietnam.